

Tijekom e-Savjetovanja o Nacrtu Pravilnika o pomoćnicima u nastavi i stručnim komunikacijskim posrednicima kojemu je rok 6. svibnja 2018. godine, pravobraniteljica za osobe s invaliditetom uputila je sljedeće komentare i prijedloge izmjena i dopuna predloženih odredbi:

„Komentar na odredbu članka 1. stavka 3.

Pozdravljamo definiranje podrške pomoćnika i stručnog komunikacijskog posrednika kao oblika razumne prilagodbe za učenike s teškoćama u razvoju, u svrhu izjednačavanja njihovih mogućnosti s ostalim učenicima.

Osiguravanje razumne prilagodbe obaveza je Republike Hrvatske prema Konvenciji o pravima osoba s invaliditetom, koja u članku 2. definira razumnu prilagodbu na način: *„Razumna prilagodba znači potrebnu i odgovarajuću prilagodbu i podešavanja, koja ne predstavljaju nesrazmjerno ili neprimjereno opterećenje, da bi se u pojedinačnom slučaju, tamo gdje je to potrebno, osobama s invaliditetom osiguralo uživanje ili korištenje svih ljudskih prava i temeljnih sloboda na ravnopravnoj osnovi s drugima;“*.

Zakon o suzbijanju diskriminacije („Narodne novine“, br. 85/08 i 112/12) definira propuštanje razumne prilagodbe kao jedan od oblika diskriminacije na osnovu invaliditeta.

Stoga smatramo da se ovom odredbom garantira pravo učenika na odgovarajuće oblike podrške radi prevladavanja različitosti i predstavlja potvrdu opredjeljenja za inkluzivno obrazovanje i zabranu diskriminacije učenika s teškoćama u razvoju temeljem invaliditeta i usklađivanje sa pravno obvezujućim međunarodnim dokumentima.

Prijedlog za odredbu članka 2. stavka 6., predlažemo da glasi:

„Podršku pomoćnika u nastavi dobivaju učenici koji svladavaju nastavni plan i program škole koju pohađaju, ali imaju veće teškoće zbog kojih ni uz primjenu oblika potpore i prilagodbe predviđenih Pravilnikom o osnovnoškolskom i srednjoškolskom obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju ne mogu samostalno funkcionirati te trebaju stalnu ili povremenu potporu pomoćnika u nastavi odnosno imaju veće...“

Obrazloženje:

Obzirom da je pomoćnik u nastavi definiran kao dio razumne prilagodbe, nužno je još jednom naglasiti da učenik treba imati osigurane sve druge oblike podrške inkluzivnom obrazovanju, definirane Pravilnikom o školovanju učenika s teškoćama u razvoju, a kada je to u svakom pojedinom slučaju nedovoljno za izjednačavanje mogućnosti učenika, uključiti pomagača kao oblik razumne prilagodbe.

Odbor za prava osoba s invaliditetom u Općem komentaru br. 4. naglašava da za osiguravanje uključivog obrazovanja države potpisnice trebaju raditi na preobrazbi u *„kulturi, politici i praksi u svim formalnim i neformalnim obrazovnim okruženjima, uz predanost otklanjanju prepreka koje to onemogućavaju. Obrazovni sustav treba biti raspoloživ, pristupačan, prihvatljiv i prilagodljiv. Cjelokupni obrazovni sustav mora biti pristupačan, uključujući zgrade, informacijske i komunikacijske alate, plan i program, edukativne materijalne, nastavne metode, ocjene znanja i jezik, kao i usluge podrške“*. Odbor nadalje navodi da se pristupačnost zasniva na skupu standarda koji pogoduju određenim skupinama stanovništva, dok se razumna prilagodba odnosi na pojedinca i nadopunjuje s obavezom pristupačnosti. Osiguranje razumne prilagodbe ne ovisi o zdravstvenoj dijagnozi invaliditeta i treba se umjesto toga zasnivati na procjeni društvenih prepreka obrazovanju, obzirom da različitim učenicima s istom vrstom invaliditeta može biti potrebna različita prilagodba.

Sukladno tome smatramo da je potrebno sveobuhvatno na razini društva i dalje raditi na ostvarenju uvjeta za uključivo obrazovanje, te da podrška pomoćnika u nastavi ne smije postati zamjena za sve druge oblike podrške, pomoći i prilagodbe sukladno potrebama učenika s teškoćama u razvoju.

Članak 2.7.6.al.5. - Potrebno je utvrditi pravo na pomoćnika i za učenika koji nema mogućnost zbog obilježja sredine u kojoj živi i objektivnih okolnosti uključiti se u psihosocijalnu podršku.

Prijedlog odredbe članka 3. stavka 5.:

Iza riječi „u suradnji s“ dodati riječi: „učenikom i njegovim roditeljima“.

Obrazloženje:

Suradnja s učenikom i roditeljima učenika s teškoćama u razvoju neizostavan je čimbenik kvalitete uključivog obrazovanja. Kako bi se osiguralo da je prilagodba u skladu sa zahtjevima, voljom, željama i odabirom učenika i da ga ustanova može provoditi, obrazovna tijela akademska ustanova, učenici ovisno o dobi i sposobnosti, te njegovi roditelji trebaju međusobno komunicirati.

Smatramo da postoji puno opravdanje da u izradi programa rada pomoćnika u nastavi sudjeluju učenik i njegov roditelj, kao najbolji poznavatelji vrste i načina na koji se podrška treba pružiti.

Komentar i prijedlog odredbe članak 6.:

Nepostojanje rješenja o primjerenom programu obrazovanja ne bi trebalo biti zapreka za ostvarivanje potpore pomoćnika, pogotovo za učenike I razreda osnovne škole, kao i učenike kod kojih invaliditet nastane tijekom školovanja.

Treba izbjeći mogućnost da iz formalnih razloga učenici koji u trenutku odlučivanja ne posjeduju pravomoćno rješenje o primjerenom programu školovanja ne ostvarivanju podršku pomoćnika u nastavi. Za stvaranje uključivog obrazovanja treba u što većoj mjeri uklanjati administrativne zapreke kod ostvarivanja razumne prilagodbe.

Potrebno je definirati statusna pitanja vezano uz angažman pomoćnika i stručnog komunikacijskog posrednika, kako bi u svojim radnim pravima bili izjednačeni na razini svih obrazovnih ustanova (cijena rada, zamjene za bolovanja, godišnji odmor, kontinuitet rada i ostalo).

Podržavamo prijedlog dopune članka 8. Udruge roditelja djece s oštećenjem vida i dodatnim poteškoćama u razvoju OKO te predlažemo da se njihov prijedlog nadopune u stavcima 1. i 2. koji glasi:

„...te treba proći test psihološke procjene.“, izmjeni te nadopuni na način: „zdravstvena sposobnost za obavljanje poslova radnog mjesta pomoćnika u nastavi i/ili stručnog komunikacijskog posrednika.“

U stavku 3 istog članka prijedlog Udruge OKO koji glasi: „osim privremeno u slučaju kada bi zbog nepostojanja pomoćnika učenik ne bi mogao pratiti nastavni proces.“, predlažemo izmijeniti i nadopuniti na način: „U slučaju spriječenosti pomoćnika u nastavi ili stručnog komunikacijskog posrednika nužno je odmah osigurati zamjenu.“

Obrazloženje:

Prijedlog se daje kako bi učenik mogao kontinuirano i nesmetano pratiti nastavni proces.“